

Herinnering
aan 1953

Tikkertje spelen in modderland

Veel mensen hebben wel zo'n zomer, die ene zomer dat alles anders was dan normaal. Voor Addie van Bergen-Pollemans (78) was dat de zomer van 1953, toen ze terugkeerde naar het door de watersnood zwaar getroffen Oude-Tonge.

TEKST: BRAM DE GRAAF BEELD: NATIONAAL ARCHIEF, PRIVÉBEZIT

Soms hoort Addie nog het gegil van verdrinkende mensen. Ze was zeven toen in de nacht van zaterdag 31 januari op zondag 1 februari 1953 de dijken bij Oude-Tonge op het Zuid-Hollandse eiland Goeree-Overflakkee doorbraken. Het water vernielde het lagergelegen dorpsdeel, woningen stortten in. Ook het huis aan de Stationsweg waar haar familie destijds woonde, liep snel onder en leek het te begeven. In de ijsskoude wind en hagel brachten ze meer dan een etmaal door op het platte dak van een stevige hoekwoning voordat ze werden gered.

Daar ving Addie een gesprek op dat haar altijd is bijgebleven. "Ik hoorde mijn vader tegen de buurman zeggen: 'Er hangt een meisje aan de dakgoot.' Ze konden niet bij haar komen. Even later was ze verdwenen, een voorbijrijvende vrachtwagen had haar geraakt. Het was Jannie, een klasgenootje."

Addie kwam met haar ouders als evacuee in Breda terecht. "Een rottijd. Ik werd veel gepest. Ze vonden me een boerinnetje, want ik praatte anders." Ze was dan ook heel blij toen ze in juni 1953 mochten

terugkeren naar Oude-Tonge. "Eindelijk zag ik mijn vriendin Annie weer. We waren dol op elkaar en hebben minutenlang achter elkaar aan rond de tafel gehold."

Verlaten steppes

De zomer van 1953 was herfstachtig. Nat, winderig, kil. Het maakte de aanblik van Oude-Tonge en omgeving nog troostelozer. Overall kapotte huizen in een desolate wereld. Door het uit de bodem opstijgende zout waren de akkers grijs uitgeslagen; ze hadden iets weg van verlaten steppes. Ondanks alles stond die zomer ook in het teken van saamhorigheid en solidariteit met de door de watersnood getroffen Brabanders, Zeeuwen en Zuid-Hollanders. Vanuit heel Nederland kwamen vrouwen naar het gebied om de huizen weer schoon te maken – 'moddermeisjes' werden ze genoemd – mannen hielpen bij het puinruimen en het dichten van de dijken. Niet alleen uit Nederland kwam hulp: 'Oude-Tonge is deze zomer het meest internationale van alle Nederlandse dorpen', schreef Het Rotterdamsch Parool op 8 augustus. 'Een vlottende vreemdelingenkolonie van meer dan honderd jonge mensen van

tallose naties brengt een fleurige noot in dit grauwe, kapotte modderland.' Grote zandauto's reden af en aan om de gaten in de dijken te vullen. Of ze stortten hopen gips langs de weg. Mannen

De zomer van '53

2 juni

Elizabeth II gekroond tot koningin van het Verenigd Koninkrijk.

19 juni

In de VS sterven Julius en Ethel Rosenberg op de elektrische stoel, na hun veroordeling vanwege spionage voor de Sovjet-Unie.

27 juli

Wapenstilstand in Korea.

12 augustus

Honderden doden bij aardbeving in Griekenland.

strooiden dat over het land om het zout uit de bodem te halen, zodat de boeren weer konden zaaien en oogsten. Dat zou echter nog jaren duren.

De woningen in Oude-Tonge die nog overeind stonden, zaten overvol: ze boden onderdak aan meerdere gezinnen. Addie woonde tijdelijk in een oud huisje op de dijk bij de haven. "We sliepen met z'n allen op zolder. Mijn vader hing een deken in het midden, zodat er wat privacy was. 's Nachts hoorden we door de muur heen onze buurvrouw gillen. Ze was haar kindje verloren."

Terwijl de volwassenen aan de wederopbouw werkten, speelden de kinderen tikkertje en verstoppertje alsof er niets was gebeurd. Ze kregen ook allemaal een

gevulde schoenendoos. "Mensen uit het land hadden er artikelen als zeep, snoep en speeltjes in gedaan. Ik was er heel blij mee, want we hadden niets meer. Als er nu een schoenendoosactie is, doe ik altijd mee."

In 1953 begon het schooljaar voor het eerst in augustus; voorheen was dat in april. Ook dat zal Addie nooit vergeten. "De halve klas was leeg. Niet alleen Jannie ontbrak, ook Anneke, Betsy, Mientje, Rietje... Ze waren allemaal verdronken. Veel klasgenootjes waren een broertje of zusje verloren."

Even loskomen

Het werd ter kennisgeving aangenomen. Over de ramp werd nooit meer gesproken. Iedereen leefde verder met zijn eigen

verhaal en eigen verdriet. "Ik leerde het leven nemen zoals het komt. Misschien is dat mijn kracht, ik heb geen trauma." Eind augustus werden alle lagereschoolkinderen van Oude-Tonge uitgenodigd om een week bij een gastgezin elders in het land te logeren. Zo konden ze even loskomen van alle nare herinneringen, was het idee. Addie moest naar Haarlem. "Naar Haarlem? Weer weg? Ik heb gebruld. Dat is dus niet gebeurd."

Tegenover hun huisje op de dijk verrees die zomer een groot houten kruis, met eromheen een bloemenperk. Het markeerde het massagraf van de ruim driehonderd inwoners van Oude-Tonge die de Watersnoodramp niet overleefden.